OIKEUSMINISTERIÖ

VASTINE

Oikeushallinto-osasto
Erityisasiantuntija Anu Koivuluoma

14.12.2018

Eduskunnan lakivaliokunnalle

VASTINE ASIASSA HE 136/2018 vp

Oikeusministeriö on antanut asiassa vastineen 8.11.2018. Tämä vastine annetaan perustuslakivaliokunnan lausunnon PeVL 49/2018 vp johdosta.

Virkaehtosopimus- ja virkajärjestelyasioihin liittyvä toimivalta

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan todennut, että oikeusministeriölle esityksen mukaan jäävät tehtävät ovat kokonaisuutena arvioituna sillä tavoin laajoja ja merkityksellisiä, että ne lähtökohtaisesti vähentävät Tuomioistuinviraston perustamisen tosiasiallista merkitystä tuomioistuinten riippumattomuuden takeena. Etenkin virkaehtosopimus- ja virkajärjestelyasioihin liittyvän toimivallan säilyttäminen oikeusministeriöllä on jännitteisessä suhteessa viraston perustamisen keskeisimmän tavoitteen kanssa.

Oikeusministeriö uudistaa näkemyksensä siitä, että toimivalta virkaehtosopimuksia ja virkajärjestelyjä koskevissa asioissa tulisi siirtää Tuomioistuinvirastolle hallitusti sen jälkeen, kun virasto on vakiinnuttanut toimintansa ja kun riittävä osaaminen ja muut edellytykset toimia osapuolena asioissa on varmistettu. **Ministeriö ei kuitenkaan vastusta toimivallan siirtämisestä säätämistä, jos säännös tulee voimaan riittävän siirtymäajan jälkeen.** Oikeusministeriö arvioi, että riittävä siirtymäaika jatkuvuuden ja edellä mainittujen edellytysten turvaamiseksi on noin kaksi vuotta. Toimivalta voisi siirtyä oikeusministeriöltä Tuomioistuinvirastolle 1.1.2022 lukien.

Tuomioistuinviraston riippumattomuutta korostava säännös

Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan lakiin olisi perusteltua lisätä Tuomioistuinviraston riippumattomuutta korostava säännös. Se voitaisiin sisällyttää uudeksi momentiksi esimerkiksi 19 a luvun 1 §:ään.

Oikeusministeriö toteaa, että valiokunnan ehdottama säännös ei merkitsisi muuta muutosta esitykseen kuin perusteluissa jo todetun Tuomioistuinviraston riippumattoman aseman korostamista säännöstasolla. Oikeusministeriö pitää ehdotusta perusteltuna.

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköpostiosoite
Eteläesplanadi 10 HELSINKI	PL 25 00023 VALTIONEUVOSTO	02951 6001	09 1606 7730	oikeusministerio@om.fi

Säännös Tuomioistuinviraston muista tehtävistä

Tuomioistuinviraston tehtävistä säädettäisiin tuomioistuinlain 19 a luvun 2 §:ssä. Tuomioistuinviraston yleisenä tehtävänä olisi säännöksen 2 momentin 12 kohdan mukaan huolehtia "muista tuomioistuinlaitoksen keskushallintotehtävistä". Perustuslakivaliokunta pitää ehdotettua 12 kohtaa osin ongelmallisena. Valiokunnan käsityksen mukaan säännöksen yksityiskohtaisten perustelujen mukainen väljä keskittämisvaltuus luo edellä todetut periaatteelliset näkökohdat huomioiden Tuomioistuinvirastolle laajan ja itsenäisen yleistoimivallan päättää hallinnollisista tehtävistään, mikä ei ole ongelmatonta tuomioistuinhallintoa hoitavan viraston tehtävien laintasoisen sääntelyn vaatimuksen kannalta.

Perustuslakivaliokunta on edellyttänyt, että lakivaliokunnan tulee joko poistaa laista 12 kohdan säännös tai olennaisesti täsmentää sitä koskemaan teknis- ja rutiiniluonteisia tehtäviä.

Oikeusministeriö ei pidä perusteltuna ehdotetun tuomioistuinlain 19 a luvun 2 §:n 2 momentin 12 kohdan poistamista laista. Ministeriö ei vastusta säännöksen täsmentämistä perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla koskemaan teknis- ja rutiiniluonteisia tehtäviä. Hallituksen esityksen perusteluissa kuvatulla tavalla osa tuomioistuimissa nykyisin hoidettavista tehtävistä on sellaisia, jotka olisi mahdollista keskittää Tuomioistuinviraston hoidettaviksi. Näitä tehtäviä olisivat esimerkiksi käännös- ja tulkkauspalveluihin, henkilöstö- ja taloushallintoon, hankintoihin, tietosuojaan, arkistointiin, tietopalveluun ja viestintään liittyvät asiantuntijatehtävät (s. 57). Myös perustuslakivaliokunnan mukaan tällaiset teknis- ja rutiiniluonteiset tehtävät ovat luonteeltaan sellaisia, että ne voivat luontevasti kuulua Tuomioistuinvirastolle. Oikeusministeriö korostaa, että tuomioistuinten toiminnan tehokkaan ja asianmukaisen järjestämisen kannalta olisi tarkoituksenmukaista, että tällaisia tehtäviä voitaisiin vastaisuudessa keskittää Tuomioistuinviraston hoidettaviksi ilman lainsäädäntömuutoksia. Tästä syystä oikeusministeriö pitää ehdotettua 12 kohdan säännöstä välttämättömänä, mutta kuten todettua, ei vastusta sen täsmentämistä koskemaan teknis- ja rutiiniluonteisia tehtäviä.